

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2444/2020
18.11.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац, Драгане Маринковић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Александра Јасика адвокат из ..., против тужених "Железнице Србије" АД Београд и АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4351/19 од 23.01.2020. године, у седници одржаној 18.11.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4351/19 од 23.01.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4351/19 од 23.01.2020. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 383/2017 од 02.08.2019. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 383/2017 од 02.08.2019. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезу да тужиоцу на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од новембра 2014. године закључно са августом 2015. године, исплате новчане износе са законском затезном каматом на начин ближе одређен у изреци. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се тужени АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд обавезе, да тужиоцу на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од септембра 2015. године закључно са октобром 2017. године, исплати новчане износе са законском затезном каматом на начин ближе одређен у изреци. Ставом трећим изреке одлучено је свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4351/19 од 23.01.2020. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. ЗПП.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда, на које је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...87/18), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код првотуженог био у радном односу по закљученом уговору о раду са анексима до 31.08.2015. године, када је због статусних промена његов уговор о раду пренет код друготуженог. У спорном периоду био је на снази Колективни уговор туженог од 30.11.2002. године ("Службени гласник РС" 84/02, 108/04, 112/08, 45/09, 70/10 и 46/11) са Анексом Колективног уговора од 26.07.2006. године ("Службени гласник РС" 4/06). По извршеним статусним променама код туженог "Железнице Србије" АД усвојен је Колективни уговор ("Службени гласник Железнице Србије" број 4/15 од 24.03.2015. године), који се примењивао и на запослене које је друготужени преузео. Анексом Колективног уговора туженог ("Службени гласник РС" 4/06) одредбом члана 2. измењен је члан 57. Колективног уговора и уговорено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављани рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5. став 6. Анекса, измењена је одредба 61. и уговорено да је у вредност једног радног часа из ст. 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на 1 радни час. Колективним уговором за "Железнице Србије" АД ("Службени гласник Железнице Србије" 4/15) предвиђено је у члану 57. став 2. да је у вредност једног радног часа укључена вредност накнаде за исхрану у току рада и 1/12 регреса сведена на 1 радни час. У члану 55. прописано је да се основна зарада утврђује као вредност радног часа, коефицијента посла и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа. Наведеним Колективним уговором, а ни другим актима тужених није предвиђено да се накнада за исхрану у току рада и регрес за годишњи одмор посебно исказује у номиналном износу. Вештачењем је утврђено да је тужиоцу вршен обрачун зараде као производ вредности једног радног часа, коефицијента радног места и месечног фонда часова рада, да на основу података по врстама плаћања наведеним у прегледу исплаћених укупних зарада тужиоцу за спорни период, накнада за исхрану у току рада и накнада за регрес није обрачуната и исказана као посебна ставка. У поступку вештачења тужени нису доставили акт на основу кога

би могао бити утврђен износ накнаде по основу топлог оброка и регреса у уговореној нето цени рада по часу, па је вештак утврдио висину потраживања тужиоца по основу накнаде трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у нето износима, према параметрима из раније важећег Колективног уговора ЈЖТП ("Службени гласник РС" 37/95 и 7/2000), којим су уговорени спорни трошкови, као и њихова висина, а који није био на правној снази у спорном периоду.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев за накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, закључујући да током спорног периода висина накнаде није била уговорена ни уговором о раду, ни неким другим важећим актом на другачији начин од оног који је одређен у наведеном анексу Колективног уговора из 2006. године и Колективном уговору који је у важности код тужених из 2015. године. Чињеница да је тим општим актима уговорено право на накнаду ових трошкова, тако што је иста укључена у цену радног сата, без номиналног опредељења не значи да запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови нису исплаћени. Првостепени суд није прихватио налаз и мишљење вештака у делу којим је обрачуната висина ове накнаде, јер Колективни уговор ЈЖТП ("Службени гласник РС" 37/95 и 7/2000) на основу чијих параметара је извршен обрачун није био на правној снази током спорног периода.

Врховни касациони суд налази да у побијаној одлуци, због погрешне примене материјалног права, чињенично стање није потпуно утврђено.

Чланом 104. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/2005, 61/2005, 54/09, 32/13 и 75/14) прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а према одредби члана 105. став 3. Закона, под зарадом се сматрају сва примања из радног односа осим накнада трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тач. 1 и 4. и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1. овог закона. Одредбом члана 118. став 1. тач. 5. и 6. Закона о раду је прописано да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. став 1. закона је прописано да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

Влада Републике Србије, Синдикат железничара Србије, Независни синдикат железничара Србије и генерални директор Јавног железничког транспортног предузећа „Београд“ су 30.11.2002. године закључили Колективни уговор за Јавно предузеће „Железнице Србије“ („Службени гласник РС“ број 84/2002, 108/2004, 112/2008, 45/2009, 70/2010). Овим КУ послодавац се није обавезао да исплати трошкове накнаде за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор. Анексом тог уговора који се у складу са одредбом члана 31. анекса примењује почев од 01.01.2006. године („Службени гласник Железнице Србије“ број 4/06) је прописано: да се члан 57. КУ мења и гласи: запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на

раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 2). Одредбом члана 5. ст. 1. и 2. Анекса је утврђена вредност једног радног часа за период јануар-јуни и јули-децембар 2006. године, а ставом 6. овог члана је утврђено да је у вредност радног часа из става 1. и 2. овог члана укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведено на један радни час.

Колективним уговором за Железнице Србије АД („Службени гласник Железнице Србије“ број 4 од 24.03.2015. године) регулисано је да одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених се примењују од 01.02.2015. године. По члану 57. у вредност једног радног часа укључена је месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

Врховни касациони суд сматра да конкретизација права из наведене одредбе Анекса КУ (из 2006.године) и КУ (из 2015. године) није извршена, односно да се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова исхране и регреса, јер она није одређена у номиналном износу, ни општим актом, а ни у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу. Осим тога, висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихово радно место, коефицијент за обрачун и исплату зараде и на њихову стручну спрему. Због тога се не може прихватити правно становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене, већ би директно зависила од висине коефицијента за конкретно радно место, односно била би у директној сразмери са коефицијентом радног места, што није правилно.

Имајући у виду наведено, нижестепени судови због погрешне примене материјалног права нису оценили правилност обрачуна и висину тражене накнаде за топли оброк и регрес, дат у налазу и мишљењу вештака, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено, па нема услова за преиначење нижестепених пресуда. Висина регреса и тоглог obroка може се утврдити вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката на основу законске или судске аналогије, па ће првостепени суд оценити налаз и мишљење вештака на основу чл. 8 ЗПП, а уколико се укаже потребним извешће и допунско вештачење.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић